

Lausunto

01.07.2025

Asia: VN/18083/2024

Lausuntopyyntö SLAPP-direktiivin täytäntöönpanoa valmistelleen työryhmän mietinnöstä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ulosottolaitoksen keskushallinto (valtakunnanvoudin kanslia) lausuu työryhmän mietinnöstä siltä osin, kuin mietinnössä ehdotetulla sääntelyllä olisi ulosottomenettelyyn liittyviä vaikutuksia. Työryhmän mietinnössä on ehdotettu, että laissa tultaisiin säätämään vastaajan oikeudesta vaatia oikeudenkäyntikulut kattavan vakuuden asettamista kantajalta. Vakuuden asettamisvelvollisuus perustuisi tuomioistuimen harkintaan ja se olisi asetettava tuomioistuimen antamassa määräajassa. Tuomioistuin harkitsisi myös asetettavan vakuuden määrän. Vakuus asetettaisiin ulosottomiehelle ja vakuutta koskevan menettelyn osalta noudatettaisiin mitä ulosottokaaren 3 luvun 43 - 46 §:ssä säädetään.

ASIAN VIREILLETULO ULOSOTOSSA

Ulosottokaarella säädetyn mukaisesti ulosottoasia tulee vireille hakemuksesta ja vireilletulo edellyttää ulosottokaarella säädettyä ulosottoperustetta. Oikeudenkäyntikuluja koskevan vakuuden asettamista koskevan päätöksen ulosottotäytäntöönpano edellyttää siis sitä, että ilmeisesti oikeudenkäynnin vastaaja ulosoton hakijana hakee tuomioistuimen päätöksen täytäntöönpanoa ulosottomieheltä kantajaa vastaan. Ulosottomies tekee päätöksen vakuuden hyväksymisestä / hylkäämisestä ja ilmoittaa asetetusta vakuudesta tuomioistuimelle. Ulosoton hakijan osalta on todettava, että myös oikeudenkäynnin kantajalla voi olla intressi saada vakuutta koskeva päätös nopeasti täytäntöönpanoon siten, että hän voi asettaa ulosottomiehelle vakuuden oikeudenkäynnin jatkumiseksi. Kantajan oikeussuojan kannalta on siis tärkeää, että hän voi asettaa edellytetyn vakuuden määräajassa ulosottomiehelle. Tämä taas edellyttää sitä, että asia on saatettu (ilmeisesti oikeudenkäynnin vastaajan toimesta) ulosotossa vireille. Tältä osin voisi olla aiheellista harkita, tuleeko myös oikeudenkäynnin vastaajalle asettaa määräaika, jonka kuluessa hänen tulee saattaa vakuutta koskeva päätös ulosotossa vireille.

ULOSOTTOMIEHEN ROOLI

Asiallisesti vakuuden asettamisessa on osaltaan kyse turvaamistoimeen rinnastettavasta asiasta, missä hakijan mahdollisen saatavan (tässä oikeudenkäyntikulut) suorittaminen pyritään ennakolta turvaamaan. Ulosottomies ei kuitenkaan tekisi asiassa täytäntöönpanotoimena esim. omaisuuden etsimistoimia ja takavarikoita vakuuden täyttämiseksi, vaan toimimisvelvollisuus olisi oikeudenkäynnin kantajalla, jonka tulee asettaa vakuus ulosottomiehelle. Ulosottomies ei siis täytäntöönpane tuomioistuimen asettamaa velvoitetta, vaan hallinnoi asiaa ja kantajan "vapaaehtoisesti" asettamaa vakuutta. Ulosottomiehen rooli vakuuden asettamista koskevassa asiassa on ainoastaan hyväksyä vakuus, ilmoittaa tästä tuomioistuimelle, säilyttää vakuus ja mahdollisesti myöhemmin oikeudenkäyntikuluvastuun selvittyä, tehdä päätös suorituksen ottamisesta vakuudesta taikka palauttaa vakuus. Tässä mielessä ulosottomiehen rooli asiassa on poikkeava normaalisti sille täytäntöönpanoviranomaisena kuuluviin tehtäviin verrattuna. Ulosottomiehelle säädetyn ilmoitusvelvollisuuden kannalta on tärkeää, että tuomioistuimen vakuuden asettamisvelvollisuutta koskevassa päätöksessä on selkeästi yksilöity miten, mihin ja mihin mennessä ulosottomiehen tulee vakuuden asettamisesta ja hyväksymisestä ilmoittaa.

VAKUUDEN LAJI

Ulosottokaaren 3 luvun 43 §:ään viitaten vakuus voi olla pantti tai takaus. Ulosottokäytännössä pääsääntöisesti hyväksyttävä vakuus on luottolaitoksen antaman omavelkainen takaus, myös rahatalletuksia usein hyväksytään vakuudeksi. Panttiomaisuutena voi olla myös irtaimia esineitä taikka huoneiston tai kiinteistön hallintaan oikeuttavia osakkeita. Panttiomaisuuden osalta on huomattava, että pantti on oltava suoraan realisoitavissa ulosottokaaren 5 luvun säännösten mukaisesti. Viitaten työryhmän mietinnön sivulla 57 esitettyyn kiinteistön vakuusarvosta valtakunnanvoudin kanslia toteaa että, kiinteistökiinnitykset toteutetaan panttikirjoin eikä panttikirjaa voida hyväksyä ulosotossa vakuudeksi. Ulosottokaaren 5 luvussa ei tunneta kiinteistöön kohdistuvan panttioikeuden myyntiä, vaan myyntikohteena on koko kiinteistö. Ulosottokaaren mukaan ulosottoasiassa annettu pantti on samassa asemassa kuin vastapuolelle annettu pantti eikä yksityisellä pantinhaltijalla ei ole kiinteistön realisointioikeutta. Kiinteistön realisointi panttauksen perusteella edellyttää tuomiota ja näin ollen kiinteistöön kohdistuvia panttikirjoja ei voida hyväksyä ulosotossa vakuudeksi.

EHDOTETUSTA SÄÄNTELYSTÄ

Työryhmän mietinnössä ehdotetaan, että vakuuden osalta noudatetaan, mitä ulosottokaaren 3 luvun 43–46 §:ssä säädetään. Kyseissä lainkohdissa viitataan ulosottokaareissa säädettyihin vakuustilanteisiin (UK 3:43 §: "Jos jonkun on tämän lain mukaan asetettava vakuus..", UK 3:46 §: "..joka on asettanut tässä laissa säädetyn vakuuden.."). Valtakunnanvoudin kanslia kiinnittää huomiota siihen, edellyttääkö esitetty laki tältä osin muutostarpeita ulosottokaaren säännöksiin.

Lopuksi valtakunnanvoudin kanslia vielä toteaa vakuuden palauttamisen osalta, että ehdotetun lain 6 §:n mukaan asetettu vakuus on voimassa, kunnes tuomioistuimen pääasiassa antama ratkaisu saa lainvoiman. Lain 10 §:n mukaan suorituksen ottamisessa vakuudesta sekä vakuuden säilyttämisessä ja palauttamisessa noudatetaan, mitä ulosottokaaren 3 luvun 45 – 46 §:ssä säädetään.

Ulosottokaaren 3 luvun 45 §:n mukaan pantti tai takaussitoumus on palautettava sen antajalle, kun se oikeus tai vaatimus, jonka turvaamiseksi vakuus on annettu, on toteutettu taikka tuomiolla hylätty tai muuten lakannut. Valtakunnanvoudin kanslian käsityksen mukaan vakuuden tulisi olla voimassa pidempään kuin esitetyn lain 6 §:ssä on ehdotettu, jotta vakuuden tarkoitus kyetään toteuttamaan ja vastaajalle mahdollisesti tuomitut oikeudenkäyntikulut saadaan vakuudesta otettua.

Valtakunnanvoudin kanslialla ei ole muuta lausuttavaa työryhmän mietinnöstä.

Talvitie Tommi
Ulosottolaitos / valtakunnanvoudin kanslia